

© JAN VAN BAVEL

VOGELGRIEPVIRUS, EEN BLIJVEND GEVAAR

Vogelgriep of aviaire influenza (AI) vormt een voortdurende bedreiging voor onze pluimveestapel. Vorig jaar werden in onze buurlanden diverse uitbraken met een hoogpathogeen vogelgriepvirus vastgesteld. Waakzaamheid en bioveiligheidsmaatregelen strikt naleven zijn dus geboden. – Jan Van Bavel

Eind vorig jaar werden onze zuiderburen nog opgeschrikt door AI. In één maand tijd werden er liefst 63 haarden van hoogpathogene vogelgriep (meestal van het type H5N1) vastgesteld in Zuidwest-Frankrijk. Het onvoldoende toepassen van de bioveiligheidsmaatregelen lag mogelijk mee aan de basis van de sterke verspreiding van het virus. Het is duidelijk dat we ook in ons land waakzaam moeten blijven. Vorig jaar was er ook een grote uitbraak van de H5N2-variant in het midwesten van de Verenigde Staten. Uiteindelijk werden er in de VS meer dan 48 miljoen stuks pluimvee geruimd – dat is bijna 3 keer de legsector in België – waarvan ongeveer 80% leghennen en bijna 20% kalkoenen.

Van mild naar dodelijk virus

De Nederlandse professor Arjan Stegeman, hoogleraar aan het departement Gezondheidszorg landbouwhuisdieren

van de Universiteit Utrecht en een autoriteit op het vlak van besmettelijke dierziekten, gaf tijdens het symposium Hogere Pluimveegezondheid in het Nederlandse Eersel een voordracht over 'Leven met vogelgriep'. Hij is ook voorzitter van de Nederlandse tak van de *World Poultry Science Association* (WPSA). "Een vogelgriepvirus is eigenlijk niets anders dan een bolletje met een aantal stekels erop", legt Stegeman uit. "Daarnaast bestaat het uit 8 genen (erfelijk materiaal). Door die genen in een gastheer (een kip) te brengen, kan het die gastheer gebruiken om zichzelf te vermenigvuldigen en heel veel virussen te maken. Deze virussen komen vooral voor bij wilde watervogels, zoals eenden en meeuwen." In de pluimveehouderij zijn de H5- en H7-varianten van het virus heel belangrijk, omdat die van een milde naar een ernstige variant kunnen muteren. Vanuit de centrale gastheren (zoals eenden en

meeuwen) kunnen zowel mensen als andere diersoorten zoals varkens, zeehonden en paarden besmet worden. Sinds 2003 worden niet alleen de milde varianten van vogelgriep aangetroffen bij wilde (water)vogels, maar ook de ernstige variant. "Verontrustend is dat een mild H5- of H7-virus met slechts een klein aantal veranderingen in het gen kan overgaan in een dodelijk virus. Daarom maakten de Europese en nationale overheid deze milde variant ook bestrijdingsplichtig. Als wilde watervogels met diverse vogelgriepvirussen tegelijk besmet raken, kunnen daardoor weer nieuwe virussen ontstaan. Doordat de virussen zich via deze wilde trekvogels over de hele wereld verspreiden, is de verspreiding en de dreiging van een uitbraak van vogelgriep continu aanwezig." De milde variant veroorzaakt vooral een infectie van de luchtwegen en de darm.

Het virus kan zich makkelijk verspreiden via besmette vogels of pluimvee, mest van dieren, oppervlaktewater of lucht. Leghennen met uitloop hebben 8 keer meer kans op insleep van de milde vorm van vogelgriep dan leghennen zonder uitloop. Bij vleeskalkoenen en slachteenden loopt dat cijfer op tot respectievelijk 8,5 keer en 12,1 keer. Opvallend is ook dat vogelgriep nauwelijks tot niet op vleeskuikenbedrijven voorkomt. In Europa vinden de meeste besmettingen met de milde variant plaats in Frankrijk. Dat heeft te maken met het feit dat er een belangrijk deel van de eendenhouderij buiten wordt gehouden.

Insleep ernstige variant

Tot 2003 werd de ernstige variant van de vogelgriep niet gevonden bij wilde vogels, maar ontwikkelde die zich in pluimvee uit de milde variant. Intussen raakten diverse wilde vogelsoorten (zoals eendachtigen) besmet zonder verschijnselen te tonen. "Wilde vogels kunnen tot 1 miljard virussen/g mest verspreiden. Een kip heeft ongeveer 1000 virussen nodig om besmet te raken. Dat betekent dat slechts 1 mg mest van zo'n wilde vogel een kip al kan besmetten. Dat is heel weinig, en de

.....
Minstens 4 landen zijn permanent besmet met de ernstige variant van de vogelgriep.
.....

reden waarom hygiëne bij deze ernstige variant zo belangrijk is. H5N1 is de eerste ernstige variant die zich via wilde vogels tussen 2003 en 2006 wijd heeft verspreid. Vervolgens verspreidde ook de ernstige variant H5N8 zich tussen 2014 en 2015 over de wereld en een sterk aan H5N8 verwant H5N2-virus in heel Noord-Amerika. Intussen zijn ten minste 4 landen in de wereld permanent besmet met de ernstige variant van vogelgriep."

Vaccin als bescherming?

Volgens Stegeman zal vogelgriep op uitloopbedrijven blijven voorkomen door de diverse virussen van milde vogelgriep die wilde watervogels meedragen op hun trektochten. "Door de aanpassing van de wilde vogels aan de ernstige variant is het terugkomen van de ernstige H5-variant met de wintertrek een reëel risico." Hij pleitte voor een geïntegreerd onderzoeksprogramma rond vogelgriep met

aandacht voor tegelijkertijd pluimvee én wilde vogels in plaats van losse, kleine projecten. "Als je beter begrijpt hoe het virus van wilde vogels naar pluimvee overgaat, ben je ook in staat om op uitloopbedrijven betere preventiemaatregelen in te zetten. Als we daar niet toe in staat zijn, zal je als overheid serieus over vaccinatie moeten nadenken. Zo moeten we durven denken aan scenario's waarbij het nodig is om alle pluimvee via massavaccinatie te beschermen. Dat kan over enkele jaren. Om kippen te beschermen, is er nu al voldoende entstof beschikbaar, maar die moet je 2 keer inspuiten. Deze

methode is niet praktisch en te duur, maar bewees in buitenlands onderzoek haar efficiëntie." In Nederland werken universiteiten in samenwerking met het farmaceutisch bedrijf MSD aan de ontwikkeling van een breed werkend vaccin, dat via verstuiving kan worden toegediend. "Het zou moeten werken tegen diverse varianten van de vogelgriep, zoals dat ook bij de griepsput bij mensen gangbaar is", aldus Stegeman. ■

Meer info vind je op www.favv.be en www.dgz.be.

TIPS OM BESMETTING TE VOORKOMEN

Door een goede externe bioveiligheid te respecteren, kun je het risico op insleep van vogelgriep beperken. De volgende algemene bioveiligheidsmaatregelen strikt in acht nemen is het enige dat je als pluimveehouder zelf in handen hebt om insleep van infecties zoals vogelgriep te vermijden:

- Beperk het aantal bezoekers, in het bijzonder in de stallen. Verleen enkel toegang als het bezoek strikt noodzakelijk is. Houd daarom ook de stallen op slot, zodat niemand ze ongewild kan betreden.
- Houd je stalomgeving net en goed reinigbaar.
- Zorg voor bedrijfskledij en -schoenen aan de ingang van het bedrijfsterrein en let erop dat bezoekers ze gebruiken.
- Zorg voor stalkledij en -schoeisel, en maak correct gebruik van de hygiënesluis in elke stal. Deze regel geldt ook voor de pluimveehouder zelf en de andere mensen die op het bedrijf werken.
- Beperk de voertuigen op je bedrijfsterrein. Laat enkel voertuigen en materiaal (kratten, eiertrays ...) toe die visueel schoon zijn. Vermijd dat leveranciers of kopers van bijvoorbeeld eieren in de stal moeten zijn om te laden of te lossen.
- Neem een strikte hygiëne in acht bij afvoer van kadavers. Zorg dat de krengewagen de krenge kan ophalen, zonder dat hij daarbij het bedrijfsterrein moet betreden.
- Zorg voor een goede ongediertebestrijding.
- Vermijd contact met wilde vogels, direct en indirect. Zeker in gebieden waar veel wilde watervogels aanwezig zijn, moet je bijzondere aandacht besteden aan het gebruik van de hygiënesluis in elke stal, vermits het risico hier groot is om besmettingen via het schoeisel de stal binnen te brengen.
- Voor bedrijven met buitenbeloop: voeder geen dieren in de openlucht, vermits dit een belangrijke aantrekkingsfactor is voor wilde vogels.
- Gebruik geen oppervlaktewater als drinkwater voor de dieren.